

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530176 Ryninga*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprovningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprovning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530176 Ryninga

Kommun: Falköping, Ulricehamn

Områdets totala areal: 2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-15

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privata markägare.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

6510 - Slätterängar i låglandet

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det främsta syftet är att bevara den artrika torrängsfloran i slätter- och betesmarkerna som här är klassad som 6510 slättermarker i låglandet och 6210 kalkgräsmarker.

Motivering: Den stäppartad torrängen har sin huvudutbredning på åsar och kullar i Ätradalen och Falbygden. Den stäppartade torrängen är klassad som 6210 kalkgräsmarker eller 6510 slätterängar beroende på hävdform och ibland som 6270 silikatgräsmarker där den är lite mindre kalkrik. Samtliga dessa naturtyper har ogynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå och slätterängar är särskilt hotade. Området hyser också den rödlistade arten smalbladig lungört.

Prioriterade åtgärder: Bränning och bekämpning av ohävsarter på den södra åkerholmen. Årlig skötsel med slätter eller bete på kalkgräsmarkerna och slätter på slättermarkerna. Området bör

omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal. Skötseln ska vara anpassad till de krav som smalbladig lungört och andra torrängsarter ställer på slåtter och betespåsläpp

Beskrivning av området

Området består av kullar och åsar i betesmarker och slåttermark på åkerholmar med mycket artrik torrängsvegetation. Området ligger inom riksintresse för naturvård och för kulturmiljövård.

Björkbacken norr om vägen utgörs av en hage med ett ganska tätt träd- och buskskikt av björk och en. Trädskiktet är slutet i den norra delen, halvöppet - helt öppet mot söder. Den öppna sydslänten hyser en artrik och ljuskrävande torrängsflora, med backsippa, baktimjan, backnejlika, brudbröd, slåtterfibbla, solvända och blodnäva.

Delområdet längst i norr utgörs av en slåtteräng vid sidan om en mindre väg. Ängsmarken är öppen och solbelyst utom runt en äldre täktgrop i mitten där det växer en del träd. Slåttermarken hyser en artrik ängsflora med brudbröd, ängshavre, brudborste, gullviva, prästkrage, skogsnäva och svinrot samt de rödlistade arterna smalbladig lungört och trollsmultron.

På östra sidan om vägen fram till Ryninga Mellomgården ligger en långsträckt åkerholme som betas i norr och slås i söder. Den norra delen med fornåkrar ligger utanför Natura 2000- området. Den sydvästra delen av den betade marken ingår i Natura 2000- området och är artrik och hyser bland annat solvända, prästkrage, baktimjan, svinrot och blåklocka. Slänten längst i söder sköts med slåtter och där finns en artrik torrängsflora med backsippa, baktimjan, bockrot, brudbröd, ängshavre, solvända och den rödlistade arten trollsmultron. En viss kvävepåverkan med halloninslag finns vid åkerkanten. Det artrika området fortsätter på vägrenen utanför Natura 2000- området och hävdas med slåtter.

Söder om vägen ligger en större öppen åkerholme som delvis hyser en artrik torrängsflora med ängshavre, brudbröd, solvända, baktimjan, svinrot och trollsmultron. Floran är mest värdefull i södra delen och kring stenrösen. Åkerholmen är delvis påverkad av kvävegödsling och gräsinsädd med timotej och andra bredbladiga, högväxande gräs. Vid fältbesöket 2016 var halloninslaget stort. Åkerholmen sköts med slåtter och vissa år bränns den.

Vad kan påverka negativt

Området skulle påverkas negativt av:

- Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd. Svagt betestryck kan utgöra ett hot med igenväxning som följd. För tidigt betespåsläpp eller året-runt-bete kan bl.a. ge trampsador.
- För intensivt bete när blomningen är som störst. Det kan leda till att växterna inte hinner blomma och sätta frö, vilket på sikt utarmar florans.
- Spridning av kemikalier som bekämpningsmedel och växtnäringsämnen, gödsel samt stödutfodring både i området och i angränsande marker kan påverka artsammansättningen negativt.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Introduktion av främmande arter. Insädd av vallväxter.
- Upplag och deponier, bl.a. deponering av halmbalar.
- Ändrad markanvändning i eller i anslutning till objektet, t.ex. upphörd hävd, uppodling av betesmark, plantering av gran.
- Markexploatering t.ex. grävning, schaktning, täktverksamhet och andra ingrepp som kan skada markvegetationen.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för

att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal. En ansökan om åtagandeplan finns för 2016.

Skötsel:

Björkbacken norr om vägen:

Björkhage med enar. Drygt hälften av området är i behov av restaurering (norra delen). Träden behöver eventuellt glesas ut så att ljusinstrålningen till marken ökar. Den södra delen är solbelyst och öppen. Fortsatt bete med nötkreatur.

Delområdet längst i norr:

Ängsmark som hävdas med slåtter. Endast skärande redskap som lie eller motormanuell slåtterbalk bör användas. Slåttern utförs under senare delen av sommaren. Höet får ligga kvar och fröa av sig ett par dagar innan det förs bort. Området bör även efterbetas någon vecka på hösten.

Åkerholme på östra sidan om vägen fram till Ryninga Mellomgårdenvägen:

Den norra delen betas medan den södra slås med skärande redskap som lie eller motormanuell slåtterbalk. Slåttern utförs under senare delen av sommaren. Höet får ligga kvar och fröa av sig ett par dagar innan det förs bort.

Åkerholme längst i söder:

Ängsmark som hävdas med slåtter. Endast skärande redskap som lie eller motormanuell slåtterbalk bör användas. Slåttern utförs under senare delen av sommaren. Höet får ligga kvar och fröa av sig ett par dagar innan det förs bort. Bestånden med hallon kan även slås tidigare. Området kan med fördel brännas på våren för att minska näringspåverkan och förnaansamling.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 0,54 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Ryninga finns naturtypen i de betade delarna. Se naturtypskartan. Arter som är typiska för naturtypen som t.ex solvända, fältvädd, trollsmultron, lundtrav och fjärilen mindre blåvinge finns i området.

Generellt utgörs naturtypen av torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas.

Förutsättningar för att naturtypen ska ha för gynnsam bevarandestatus är främst att området hävdas kontinuerligt med bete eller slåtter, kompletterat med eventuell röjning av igenväxningsvegetation.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för fragmentering.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6210) ska vara minst 0,54 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen. Typiska kärlväxtarter ska förekomma rikligt. Typiska fjärilsarter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt år 2016.

6510 - Slätterängar i låglandet

Areal: 0,52 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns intill körvägen i nordväst, på en vägren som slås i sydost och en åkerholme i söder. Vegetationen utgörs av en artrik torrängsflora (se den övergripande delen och naturtypskartan). Kärlväxtarter som är typiska för 6510 slätterängar som finns i området är t.ex. brudborste, darrgräs, gullviva, prästkrage, stor blåklocka och svinrot.

Generellt utgörs naturtypen av artrika, torra – friska, hävdpräglade ängar. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel. Krontäckning av träd och buskar är 0 – 30%. Hävdgynnade arter ska finnas.

Förutsättningar för att naturtypen ska ha gynnsam bevarandestatus är främst att ängsmarken hävdas kontinuerligt på traditionellt sätt med slätter, höbärgning och eventuellt efterbete.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Slätterängar i låglandet (6510) ska vara minst 0,52 hektar. Regelbunden slätter, vid traditionell tidpunkt, och efterbete ska påverka gräsmarken. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Det ska finnas födoresurser såsom pollen- och nektarresurser som kan utnyttjas av framförallt olika fjärilsarter. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen med slättermarksarter. Igenväxningsvegetation som tex hallon, högväxande bredbladiga gräsarter och sly ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Typiska kärlväxtarter ska förekomma rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet år 2016 är gynnsamt i delar av området, men på åkerholmen i söder är det ogynnsamt på grund av näringspåverkan.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-06.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1992. Värdefulla odlingslandskap i Skaraborgs län. Meddelande 8/92.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. Rapport - 94/19.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Lövskogar i Falköpings kommun.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 1999: Miljöövervakning av örtrika torrängar i Skaraborg 1998. Rapport 1999:3.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2003. Sundh, L. Örtrika torrängar i Ätradalen år 2002. Rapport 2003:5.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1994:5.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1989:1. Andersson, L. Lövskogar Ulricehamns kommun.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Elvingsson, P., Hindström, M. 1987: Ängar och hagar i Ulricehamns kommun. Rapport 1989:5.

Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.

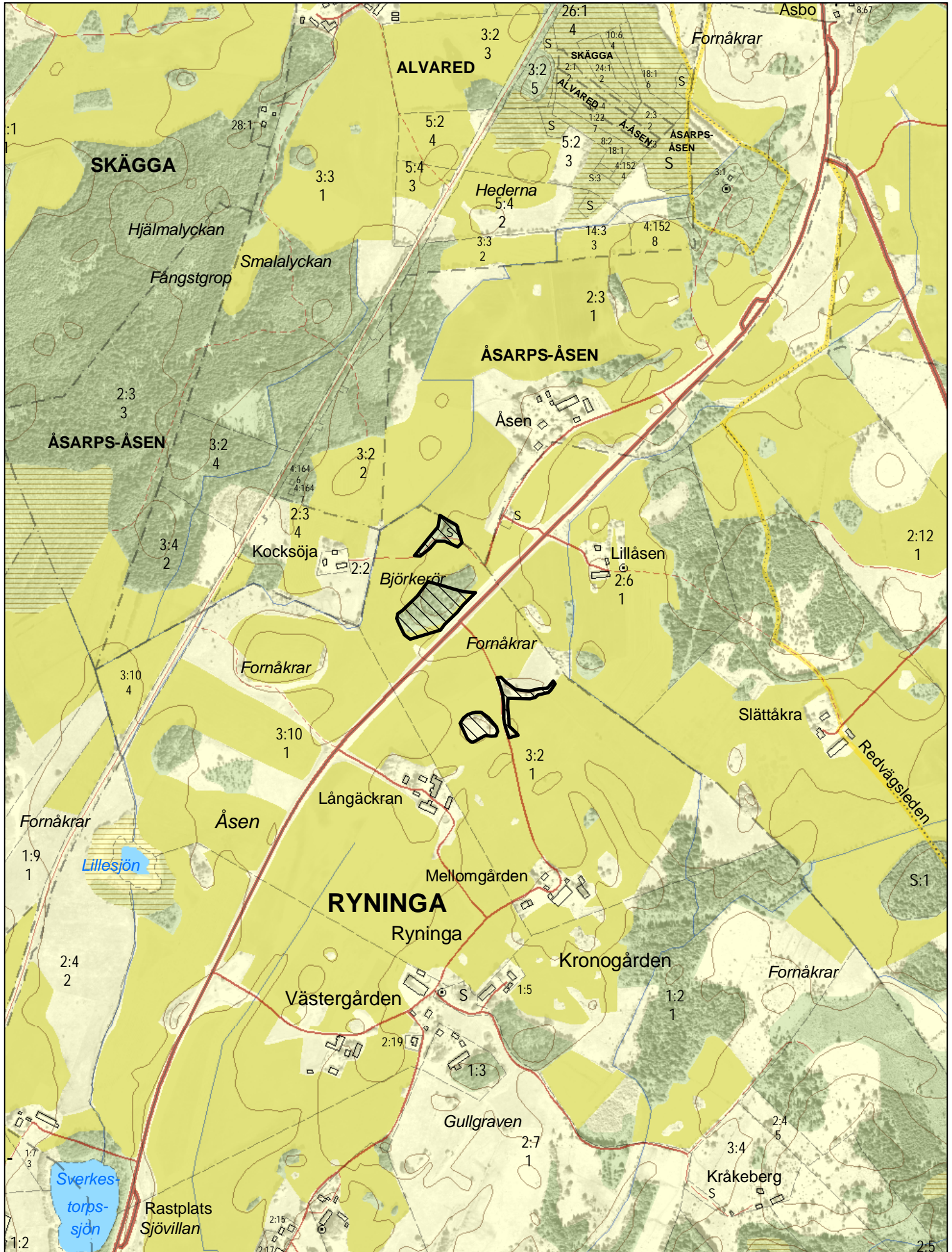
Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2016-06.

Bilagor

Bilaga 1 Karta med områdets avgränsning.

Bilaga 2 Naturtypskarta.

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Ryninga SE0530176, Falköpings och Ulricehamns kommuner

- Natura 2000 Habitatdirektivet
- x 6510 - Slätterängar i låglandet
- + 6210 - Kalkgräsmarker